

סימן א' תפילה בבית הכסא

כ"ג אדר תשע"ג

לכבוד תלמידי... ברכת ה' עליך ועל ביתך.

שאלתני אם יכול אדם שקשה לו להתפנות בבית הכסא, להתפלל שם לקדוש ברוך הוא שיהא בעזרו. נראה לי פשוט שהדבר אסור, ויש בזה שני פנים: הראשון הוא מה שאמרו חכמים שלא לדבר בבית הכסא, והרמב"ם פסק כן בהלכות דעות (ה', ו'), אך אמנם אפשר לומר שכל מה שכתב שם באותו הפרק הוא דווקא לתלמידי חכמים וגם אין זו אלא הנהגה טובה, ואף הוא כתב שם שלצורך גדול מותר לדבר, ואם כן אם משום זה לבד לא היה לנו לאסור. מכל מקום, הרי הלכה פסוקה היא בשולחן ערוך (או"ח, ע"ד, א') שלבו רואה את הערווה אסור לברך, ועוד כתב בסימנים הבאים (ע"ו-ע"ז) איסור קריאת שמע בפני צואה ומי רגליים ופרטי האיסור, וגם לגבי גרף ועביט של מירגלים (או"ח, פ"ז) נתבאר שיש להרחיק. וכל זה פשוט.

אמנם, שמא היה מקום לומר שכל זה דווקא בברכה שיש בה שם ה', אך מכל מקום בתפילה סתמית יש להתיר; אך נראה לי להביא ראיה לאיסור ממה שנהגו

בזמן הגמרא לומר 'התכבדו מכובדים' כמובא במסכת ברכות (ס':), ובשולחן ערוך (או"ח, ג', א') נפסק שהיום לא נהגו לאומרו, אך מכל מקום היו אומרים שם 'עזרוני עזרוני, סמכוני סמכוני', וביאר הערוך השולחן (שם, סעיף א') שמבקש עזרה על הוצאת הפסולת מן הגוף. אם כן, מוכח מהגמרא שמה שהיו מבקשים עזרה היה לפני הכניסה לבית הכסא אבל ודאי שלא בתוך בית הכסא עצמו, שתפילה אסורה שם.

על כן, מי שיודע שקשה לו להתפנות בבית הכסא יאמר תפילה קצרה לה' קודם כניסתו שיהיה בעזרו, ונראה לי שאם נזדמן לו הקושי תוך בית הכסא יכול להרהר בתפילה אישית, והקדוש ברוך הוא בוחן כליות ולב וישמע תפילתו ודאי.

בברכה,
יונתן רוזנצוויג,
החופ"ק נצח מנשה, בית שמש.

סיכום הלכה למעשה: אין להתפלל תפילה בבית הכסא, אלא יתפלל קודם כניסתו, ואם צריך יכול להרהר בתפילה אישית אף בבית הכסא עצמו.

סימן ב'

רופא המתעסק בחלקי גופות לעניין נטילת ידיים

כ"ז אדר תשע"ב

משום נגיעה במת אינה מטעם זה כלל, ולכאורה היא משום טומאה ממש, שנגע במת. ואף שבימינו כולנו טמאי מתים, מכל מקום נהגו ליטול על כל נגיעה במת. וההולך לבית הקברות על פי רוב הולך לטובת מת ידוע ולכן בו אסרו רק במת ידוע, אך נוגע במת נראה שנגיעתו מטמאתו תמיד, והמנהג ליטול ידיו קיים בכל עניין.

ולעניין מה נחשב כמת או כאיבר מן המת המחייב נטילה, אם נדון הדברים על פי משניות סדר טהרות אזי יארכו הפרטים, והכלל בזה שכל שהוא אבר שלם או לכל הפחות כזית בשר מן המת ודאי יש ליטול עליו, ובשאר המקרים הכול תלוי לפי הפרטים. מכל מקום ייתכן שמנהג זה הוא בנגיעה במת או בכל איבר מן המת אף אם על פי ההלכה אין הוא מטמא כיוון שאין זה מצד הדין אלא מצד המנהג, ובדומה לכך אפשר לומר שהמנהג הוא דווקא במת שלם ולא נהגו בחלקי מת. וצריך עיון, וכרגע אינני יודע להכריע ספק זה.

למעשה, יש ליטול ידיים בכל עניין, לצאת ידי חובת הספק, ובפרט שאין

לכבוד תלמידי... הריני להשיבך על ששאלתני אם מחויב אתה ליטול ידיך לאחר שניתחת חלקי גופות, כפי שנהגנו ליטול ידיו בצאתנו מבית הקברות.

הנה ראיתי בשו"ת משנה הלכות (ו', ר"ז) שכתב שהיוצא מבית חולים לכאורה צריך ליטול ידיו אלא שלא מצאנו שנהגו כן, והסביר שמאחר וכולנו טמאי מתים בלאו הכי, כל מה שהחמירו בנטילת ידיים הוא לא משום טומאה אלא משום מנהג שלא לזלזל במת ובטומאתו, ולכן נהגו לעשות כן דווקא כשהולכים בכוונה להיטמא למת ידוע, אך בסתם לא נהגו ליטול, עיין שם. ודבריו דברי טעם הם.

מכל מקום, נראה לי שאכן חובה על מי שעוסק בחלקי המת ליטול ידיו, שהנה בשולחן ערוך (או"ח, ד', י"ח) כתב שצריך ליטול ידיו ביציאתו מבית הקברות, אך בנוסף כתב שיש ליטול ידיו אף כשנוגע במת. ולעניין יציאה מבית הקברות פירשו האחרונים שנוטלים ידיים משום הרוחות הרעות המלוות את מי שהולך שם, אך נטילת ידיים

ישרי

סימן ב'

לב

יז

סיכום הלכה למעשה: יש לרופא
ליטול ידיו ללא ברכה לאחר שעסק
בחלקי גופות.

בזה טרחה יתירה (וודאי שאין לברך
על נטילה זו).

בברכת פסח כשר ושמת,

יונתן רוזנצוויג,

החופ"ק נצח מנשה, בית שמש.